

HSF övergripande verksamhet
Yvonne E Nygren

2026-06-29

580428

Svar på initiativärende Sömnapné, Utred tillgänglighet, väntetider och förbättrad vård

Initiativärendet lämnades in vid hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde den 25 mars 2026 och beslutades att överlämnas för beredning inom förvaltningen.

I ärendet yrkade Håkan Andersson (C) m.fl.:

- att kartlägga tillgänglighet och väntetider för utredning av sömnapné
- att klargöra tillgången till mätutrustning och redovisa hur effektivt den används
- att vidta åtgärder för att stärka likvärdigheten i hela länet och förbättra tillgängligheten
- att säkerställa tillräckliga personalresurser för att kunna hantera de undersökningar som behöver utföras, samt efterföljande vård

Förvaltningen har berett ärendet och har upprättat ett svar med förslag till beslut.

Förvaltningens svar

Obstruktiv sömnapné (OSA) hos vuxna är mycket vanligt förekommande och i Sverige förväntas 3—400 000 vuxna ha kliniskt relevant OSA, vilket motsvarar en prevalens på nästan 8 %. Utifrån detta kan det förväntas finnas runt 12 500 patienter med OSA i Västerbotten. Således kan den i princip klassas som folksjukdom. Utredningsvolymen i Sverige är omfattande. Kartläggning av sömnapnégrad, symtombörda, inverkan av samsjuklighet och ökad risk för trötthetsrelaterade olyckor kräver standardiserad utredning.

I Västerbotten ansvarar Andningsenheten (AE) på Medicincentrum för denna verksamhet i länet. AE har även ansvar för specialistfunktionen vad gäller utredning/behandling av patienter med hemrespiratorer. Behandling av OSA är i första hand non-invasiv med en specifik maskin som möjliggör fria övre luftvägar, s k CPAP (continous positive airway pressure). Vid lindrig till måttligt OSA kan behandlingen ske med en speciellt utformad antiapnéskena/apnébetskena (AAS/ABS) i munnen (oral appliance OA/MAD). Behandlingen syftar till att ta bort apnéer/hypopnéer.

Utredning av patienter med misstänkt OSA sker på tre orter i länet under Andningsenhetens organisation:

- Lycksele – enbart logistikhantering av utredningar inom Södra Lappland
- Skellefteå
- Umeå

Det finns även samarbete med hälsocentralen i Storuman, som sedan 2022 lånar utrustning från Andningsenheten för att kunna göra lokalt utförda sömnapnéutredningar. Dessa tolkas sedan av Andningsenheten och ligger till grund för planering för och insättande/uppföljning av CPAP-behandling på dessa patienter.

Utvärdering och uppföljning av CPAP-behandling sker enbart på AE i Umeå och Skellefteå.

Totalt är det i nuläget drygt 7 800 patienter som omfattas av verksamheten. Sedan 2015 har patientunderlaget som hanteras av Andningsenheten ökat med ca 3 000 patienter.

Väntetiden för utredning av misstänkt OSA är nu (t o m mars 2026) 3 år 2 månader i Umeå, 2 år 10 månader i Skellefteå och 3 år 2 månader i Lycksele samt i Storuman/Sorsele 9 månader.

Ett ökande antal patienter åberopar vårdgarantin att få utredning inom tre månader. Dessa patienter remitteras till annan vårdgivare, som Region Västerbotten har avtal med. Sen avtalsstart t o m 2025-09-08 har 388 patienter utretts där.

HSF övergripande verksamhet
Yvonne E Nygren

2026-06-29

580428

Tillfälliga insatser för att korta kötiderna bedöms inte vara ett sätt för att hantera obalansen mellan behov och resurser.

Sedan 2015 har arbetssätt och logistik inom Andningsenheten utvecklats, användande av digitala tjänster har kunnat effektivisera och flytta resurser till rätt område. Gemensamma processer i regionen har också utvecklats inklusive förbättrat samarbete med andra kliniker enligt ovan.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar:

- att avslå initiativärendet

Motivering av förslag till beslut

En omfattande utredning av andningsenhetens kapacitet gjordes med anledning av ett liknande initiativärende 2024. En rapport, som presenterades för nämnden i mars 2025, beskriver väl de parametrar som efterfrågas i det initiativärende som nu inkommit. Då lägesstatus är ganska identiskt som då är bedömningen att det inte skulle vara värdeskapande att göra någon mer omfattande kartläggning ånyo bara drygt ett år efter rapportens framläggande i mars 2025 och föreslår därför att initiativärendet avslås.